

BALACA EVDƏN BÖYÜK DÜNYAYA

TƏRANƏ
MƏHƏRRƏMOVA
taranamaharramova@kaspi.az

Odens - köhnə balaca evləri, gözəl yaşıl parkları, maraqlı muzeyləri və möhtəşəm sarayları olan füsunkar küçələrlə əhatələnən şəhərdir. Skandinaviya tanrısı Odinin şərəfinə adlandırılan şəhər min il əvvəl qurulub. Amma şəhəri dünyada daha çox tanıdan böyük nağıl ustası Hans Xristian Andersenin doğulduğu yer olmasıdır.

Odens - Kopenhagendən 2 saatlıq məsafədədir. Dəmiryol stansiyasından çıxıb kiçik rəngli avtobusa yaxınlaşıb muzeyin ünvanını soruşuram. Bu şəhərdə "hop on-hop off" avtobusları turistləri pulsuz gəzdirir. Sürücü muzeyin yerləşdiyi əraziyə yaxın yerdə saxlayır: "Buradan düz gedin, muzey qarşınızda olacaq!"

KASIB AİLİNİN YEGANƏ ÖVLADI

Andersen Muzeyi ilə yazıçının doğulduğu ev bir-birinə yaxın məsafədə yerləşir. Bir biletlə hər ikisini gəzmək mümkündür (Muzeyə giriş bileti 28 AZN-dir). Hər gün muzeyi yüzlərlə insan ziyarət edir. Muzeydə ən müasir avadanlıq, o cümlədən kitabxana fonduna qoşulmuş multimedia ekranları, Andersenin nağıllarını dinləmək üçün çoxsaylı məntəqələr var.

Andersenin doğulduğu ev çox kiçikdir, bir neçə balaca otaqdan ibarətdir. Bu balaca ev dünyaya dahi bir yazıçı bəxş edib. Kasıb ailənin yeganə övladı Hans bu balaca otaqlarda böyüyüb. Çəkməçi atası dünyadan köçəndən sonra evlərdə paltar yuyan anasına kömək etmək üçün erkən yaşlarında işləməyə başlayıb. Ancaq yaşadığı həyatın sərtliyi onun nağıllar uydurmasına mane ola bilməyib. O, uydurduğu nağılları danışmağı və adamları inandırmağı xoşlayırmış. Həyatla döyüşərkən ağlına da gəlməzdi ki, bir gün bu nağıllar kitab səhifələrinə köçəcək, teatrların səhnəsinə çıxacaq, sərhədlər aşacaq. Bütün dünya "Çirkin ördək balası", "Çaxmaq daşı", "Qalay əsgər", "Düyməcik", "Su pərisi", "Qar kraliçası", "Kralın təzə libası", "Noxud üstündə yatmış şahzadə qız"dan bəhs edəcək...

DAHİ NAĞILÇIYA HƏSR OLUNMUŞ İLK MUZEY

Andersen Muzeyi 1908-ci ildə açılıb. Bu, dünyada böyük nağılçıya həsr olunmuş ilk muzeylərdən biridir. Muzeyin eksponatları yazıçının uşaqlıq illərindən, kasıb bir çəkməçinin oğlu olduğu dövrdən başlayaraq bütün həyat yolunu əhatə edir.

Sonradan muzey əşyaları müasir muzey binasına köçürülüb. Yapon memarı Kenqo Kuma və muzey dizaynı üzrə konsaltinq şirkəti "Event Communications" Andersen Muzeyi üçün yeni "Nağıl evi" konseptinin layihələndirilməsi üzrə beynəlxalq müsabiqədə qalib gəlir.

Kopenhagendəki Andersen Muzeyi dünyada böyük nağılçıya həsr olunmuş ilk muzeylərdən biridir. Burada ən müasir avadanlıq, o cümlədən kitabxana fonduna qoşulmuş multimedia ekranları var. Muzeyin eksponatları yazıçının bütün həyat yolunu əhatə edir.

BİR NEÇƏ TEMATİK HİSSƏYƏ BÖLÜNÜR

Qeyri-adi muzey sərgisi bir neçə tematik hissəyə bölünür. "Əsr" - Andersenin dövründən bəhs edir. "İnsan" - yazıçının özü haqqında, zahiri görkəmindən tutmuş xarakter xüsusiyyətlərinə, vərdislərinə qədər eksponatlardan ibarətdir. "Həyat" və "İş" sərgilərindən əlavə, yazıçının vizual yaradıcılığına həsr olunmuş ayrıca "İncəsənət" sərgisi də maraq doğurur: burada nağılcının rəsmləri və kəsilmiş kağız siluətləri yer alıb. Ekspozisiyada yazıçının kağızdan fiqurlarını kəsmək üçün istifadə etdiyi nəhəng qayçı nümayiş etdirilir. Onların ölçüsünü və fiqurların təfərrüatını nəzərə alsaq, Andersenin nəinki nəhəng yaradıcılığa, həm də heç də az səbrə malik olmadığı aydın olur.

Muzeydə ən maraqlı salonlardan biri "Çevrilmələr" sərgisidir. Bu sərginin əsas ideyası ondan ibarətdir ki, Andersenin mətnlərini sadəcə oxumaq yox, hiss etmək və yaşamaq lazımdır. Təşkilatçılar bu zalda ən müasir proyeksiya texnologiyası və audiosistemin köməyi ilə nağılın mahiyyətini və ab-havasını sözsüz çatdırmağa çalışıblar. Bu qalereyada 1838-ci ildən başlayaraq nağılcının əsərləri üçün yaradılmış illüstrasiyalar nümayiş etdirilir. Xüsusilə Salvador Dalinin "Çirkin ördək balası" böyük maraq doğurur.

NAĞILÇININ TƏNHA HƏYATI

Nağılcının yaradıcılıq yolunun bütün mərhələləri - oxuduğu məktəb, Kopenhagendəki çətin illər, yazıçı kimi debütü eksponatlarda ətraflı əks olunub. "Pyeslər, səyahətnamələr, romanlar və şeirlər də yazmasına baxmayaraq, Andersen daha çox nağıllarına görə tanınır. Onun nağılları 100-dən çox dilə tərcümə edilib. Andersen ümumilikdə 170 nağıl, 5 roman, bir neçə pyes, şeir və oçerk müəllifidir", - deyərək muzeydə yazıçının yaradıcılığı haqqında səs yazısı səsləndirilir.

Muzeyə ekskursiya ziyarətçilərə məşhur yazıçının necə insan olduğunu anlamaq imkanı verir. Yazıçının öz əli ilə çəkilməmiş orijinal rəsmləri də sərginin qiymətli eksponatlarıdır. Muzeydə ayrıca otaqda yerləşən "Nyhavn" zalı yazıçının Kopenhagendə, Nyhavn

küçəsi 18 nömrəli evdə - son mənzilindəki kabinetini əks etdirir. Otağın daxili hissəsi 1874-cü ilin fotoşəkilləri üzərində diqqətlə bərpa edilib və buradakı bütün mebellər, eləcə də bəzi şəxsi əşyalar yalnız yazıçıya məxsus orijinal eksponatlardır.

Bundan əlavə, muzeydə 1929-cu ildə tamamlanan dəyirmi "Xatirə zalı" var. Onun divarları 1930-cu ildə Niels Larsen Stevns tərəfindən rənglənilib. Ziyarətçilərə Andersenin həyatından hekayələri təsvir edən, onun tərcümeyi-halından götürülmüş "Həyatımın nağılı" adlı səkkiz böyük freska təqdim olunur. Eləcə də yazıçının həyatının daha çox şəxsi tərəfləri - həyatındakı qadınlar, çoxsaylı səyahətləri eksponatlar arasında yer alıb: "Andersenin həyatında bir neçə gözəl qadın olub. Amma o, bütün həyatını tənha keçirib. Nağılçı həyatdan tənha və bədbəxt bir insan olaraq köçüb. Andersen 1875-ci il avqustun 4-də qaraciyər xərçəngindən vəfat edib.